

SK

SK

SK

EURÓPSKA KOMISIA

Brusel, 30.6.2010

KOM(2010) 352 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**Európa ako popredná svetová destinácia cestovného ruchu – nový politický rámec
pre európsky cestovný ruch**

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Európa ako popredná svetová destinácia cestovného ruchu – nový politický rámec pre európsky cestovný ruch

1. Úvod

Cestovný ruch je významnou ekonomickou aktivitou s veľmi priaznivým vplyvom na hospodársky rast a zamestnanosť v Európe. Pre európskych občanov, ktorí čoraz viac cestujú, či už súkromne alebo pracovne, je tiež čoraz významnejším aspektom života. Cestovný ruch sa týka kultúrneho a prírodného dedičstva, ako aj tradícií a súčasných kultúr Európskej únie. Cestovný ruch súčasne ukazuje, že je nevyhnutné skĺbiť hospodársky rast a udržateľný rozvoj vrátane etnického rozmeru. Cestovný ruch je zároveň aj dôležitým nástrojom slúžiacim na posilnenie obrazu Európy vo svete, aby odzrkadľoval naše hodnoty a propagoval atraktivitu európskeho modelu, ktorý je výsledkom mnohých storočí kultúrnych výmen, jazykovej rozmanitosti a kreativity.

Európsky cestovný ruch v nedávnom období zažil ťažkú hospodársku situáciu, ktorá sa zhoršila výbuchom sopky Eyjafjöll a ktorá odhalila jeho zraniteľnosť, ale súčasne boli dôkazom toho, že je schopný kríze odolávať, a to vďaka tomu, že Európania pripisujú cestovaniu a dovolenkám veľký význam. Hospodárska a finančná kríza, ktorá od roku 2008 zasahuje všetky ekonomiky, mala na dopyt po službách v oblasti cestovného ruchu nezanedbateľný vplyv. Nedávne prerušenie leteckej dopravy, ku ktorému došlo v apríli a máji 2010 kvôli mraku sopečného popola, významne zasiahlo dopravu v Európe a letecké spoločnosti, cestovné kancelárie a poskytovatelia zájazdov, ale aj samotní turisti kvôli nemu utrpeli významné škody.

Tieto ťažkosti, ktoré zasiahli cestovný ruch, poukázali na určité množstvo problémov, s ktorými sa toto odvetvie musí vyrovať. Na tento účel je nesmierne dôležité, aby sa všetci aktéri tohto odvetvia zapojili do prípravy konsolidovaného politického rámca, ktorý zohľadní nové priority EÚ vyjadrené v stratégii „Európa 2020“: Európa musí zostať poprednou svetovou destináciou a musí byť schopná zhodnotiť bohatstvo a rôznorodosť území, ktoré ju tvoria.

Týmto oznámením Komisia hodlá podporiť koordinovaný prístup k iniciatívam týkajúcim sa cestovného ruchu a definovať nový akčný rámec na podporu jeho konkurencieschopnosti a schopnosti udržateľného rastu. S týmto cieľom navrhuje niekoľko celoeurópskych či viacnárodných iniciatív, ktoré majú tieto ciele naplniť a súčasne využiť právomoci Únie zavedené v prospech cestovného Lisabonskou zmluvou.

2. ODVETVIE CESTOVNÉHO RUCHU V EURÓPE AKO KLÚČOVÝ PRVOK EURÓPSKEHO RASTU, KTORÝ SA BUDE NAĎALEJ OPIERAŤ O JASNÉ KOMPETENCIE

2.1. Rastúci hospodársky význam

Cestovný ruch je hospodárska činnosť, ktorá je v EÚ schopná vytvárať rast a zamestnanosť, a súčasne prispievať k hospodárskemu a sociálnemu rozvoju a integrácii, najmä pokiaľ ide o vidiecke a horské oblasti, pobrežné regióny a ostrovy, okrajové a veľmi vzdialené regióny alebo konvergentné regióny. Odvetvie európskeho cestovného ruchu¹, ktoré tvorí približne 1,8 milióna podnikov, najmä malých a stredných podnikov zamestnávajúcich okolo 5,2 % celkovej pracovnej sily (čo je asi 9,7 milióna pracovných miest s významným podielom mladých ľudí), vytvára v EÚ viac ako 5 % HDP a táto miera sa neustále zvyšuje². Cestovný ruch tak predstavuje tretiu najrozsiahljšiu sociálnoekonomickú aktivitu v EÚ, a to po obchodnom a distribučnom odvetví a stavebníctve. S ohľadom na súvisiace odvetvia³ je prínos cestovného ruchu k HDP ešte väčší, ak zväžeme, že vďaka nemu vzniká viac ako 10 % HDP Európskej únie a približne 12 % pracovných miest. Ak v tomto ohľade porovnáme vývoj za posledných desať rokov, rast zamestnanosti v odvetví cestovného ruchu bol vždy výraznejší ako v ostatných odvetviach hospodárstva.

Európska únia však zostáva prvou svetovou turistickou destináciou – v roku 2008 ju navštívilo 370 miliónov zahraničných turistov, čo predstavuje 40 % všetkých turistických ciest po celom svete⁴, z čoho 7,6 milióna pochádzalo z krajín BRIC (Brazília, Rusko, India a Čína), čo predstavovalo v porovnaní s 4,2 milióna turistov v roku 2004 jednoznačný nárast. Tieto návštevy vytvorili príjmy rádovo 266 miliárd eur, z toho 75 miliárd eur od turistov prichádzajúcich z krajín mimo Únie⁵. Pokiaľ ide o cesty podnikané občanmi EÚ, odhadujú sa približne na 1,4 miliardy eur a 90 % z nich sa uskutočňuje v rámci EÚ. Podľa odhadov Svetovej organizácie cestovného ruchu by sa návštevy zahraničných turistov v Európe mali v budúcich rokoch podstatne zvýšiť. Európania tiež figurujú medzi najčastejšími návštevníkmi tretích krajín, pričom pre mnohé z nich je cestovný ruch nesmierne dôležitým zdrojom príjmov. Tieto aspekty nás oprávňujú k prehĺbeniu vonkajšieho rozmeru politiky cestovného ruchu EÚ s cieľom zachovať toky turistov z tretích krajín, ale aj podporiť partnerov EÚ, najmä v Stredomorí.

2.2. Právomoci upravené Lisabonskou zmluvou, ktoré sa pridávajú k mnohým predchádzajúcim realizáciám

Európska Komisia po dohode s členskými štátmi a združeniami zastupujúcimi odvetvie cestovného ruchu už niekoľko rokov venuje nezanedbateľné úsilie zavedeniu súboru činností,

¹ Tradiční poskytovatelia služieb v oblasti cestovného ruchu (hotely, reštaurácie, cestovné kancelárie, autopožičovne, charterové letecké spoločnosti, turistické autobusy, výletné lode atď.) ponúkajúci tovar a služby priamo návštevníkom.

² Štúdia o konkurencieschopnosti odvetvia cestovného ruchu v Európskej únii, september 2009 (pozri http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/document.cfm?action=display&doc_id=5257&userservice_id=1&request.id=0).

³ Ide najmä o odvetvie distribúcie, stavebníctva, prepravné spoločnosti všeobecne (leteckú, železničnú, námornú, linkovú autobusovú dopravu atď.) a o kultúru (najmä o kultúrny a kreatívny priemysel).

⁴ WTO World Tourism Barometer, vol. 8, január 2010.

⁵ Eurostat, Statistics in Focus, 23/2009 (štatistika platobnej bilancie).

ktoré by mali posilniť európsky cestovný ruch a jeho konkurencieschopnosť⁶. Súčasne Komisia zaviedla aj integrovaný a veľmi rozvinutý systém ochrany cestujúcich a spotrebiteľov vrátane osôb so zdravotným postihnutím a s obmedzenou pohyblivosťou vo všetkých dopravných prostriedkoch⁷.

Časom mohla Európska únia položiť základy európskej politiky cestovného ruchu so zameraním na faktory určujúce jej konkurencieschopnosť a s ohľadom na požiadavky udržateľného rozvoja. S nadobudnutím platnosti Lisabonskej zmluvy vzrastá aj význam cestovného ruchu: Európska únia má odteraz možnosť v tomto odvetví podporovať, koordinovať a dopĺňať činnosti členských štátov. Ide o určitý pokrok, ktorý prinesie potrebné vyjasnenie a umožní zavedenie súdržného akčného rámca.

Ako sa stanovuje v článku 195 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, EÚ môže:

- podporiť konkurencieschopnosť podnikov a vytváranie priaznivého prostredia na rozvoj podnikov v tomto odvetví,
- podporiť spoluprácu medzi členskými štátmi, najmä výmenou dobrej praxe,
- vytvoriť integrovaný prístup k cestovnému ruchu, pričom zabezpečí jeho zohľadnenie v iných politikách.

Tento nový právny rámec predstavuje reálnu možnosť vykonávať činnosti so značnou európskou pridanou hodnotou a zohľadňuje zníženie administratívnej záťaže. Z týchto činností by mali mať prospech všetky krajiny Európskej únie, pričom každá z nich má záujem o rozvoj svojho turistického potenciálu, aj keď v rôznej miere.

3. VÝZVY A MOŽNOSTI ODVETVIA EURÓPSKEHO CESTOVNÉHO RUCHU

Európsky cestovný ruch čelí dôležitým výzvam, ktoré zároveň predstavujú aj jeho možnosti. Na jednej strane sa odvetvie musí prispôbiť vývoju spoločnosti, ktorý ovplyvňuje turistický dopyt, na druhej strane musí čeliť tlakom zo strany súčasných štruktúr odvetvia, jeho charakteristiky a jeho hospodárskeho a sociálneho kontextu.

Európsky cestovný ruch sa nedávno ocitol v zložitej ekonomickej situácii, ktorá sa zhoršila po výbuchu sopky Eyjafjöll.

V prvom rade mala hospodárska a finančná kríza, ktorá ovplyvňuje celé hospodárstvo od roku 2008, značný vplyv na dopyt po službách cestovného ruchu. Hoci Európania i naďalej cestovali, prispôbili svoje správanie okolnostiam, konkrétne tým, že dávali prednosť blízkym destináciám a skrátili dĺžku pobytu alebo výška výdavkov na mieste⁸. Činnosti cestovného ruchu sa preto v Európe v roku 2009 znížili približne o 5,6 %. V tomto celkovom počte sa skrývajú značné rozdiely: niektoré regióny, najmä východnej a severnej Európy boli značne ovplyvnené a zaznamenali čistý pokles počtu turistov až do výšky 8 %. Táto kríza

⁶ Oznámenie Komisie „Agenda pre trvalo udržateľný a konkurencieschopný európsky cestovný ruch“ KOM(2007) 621 v konečnom znení, „Obnovená politika EÚ v oblasti cestovného ruchu: Za pevnejšie partnerstvo v rámci európskeho turistického ruchu“ KOM(2006)134 v konečnom znení.

⁷ http://ec.europa.eu/transport/passengers/index_en.htm

⁸ V celej Európe sa znížil príchod medzinárodných turistov o približne 5,6 % v roku 2009; niektoré regióny, najmä vo východnej a severnej Európe zaznamenali pokles až o 8 %. (WTO World Tourism Barometer, vol. 8, január 2010).

stále pretrvávajú a perspektívy rastu činností cestovného ruchu zostávajú malé. Hoci podľa odhadov WTO sa predpokladá nárast príchodu medzinárodných turistov od roku 2010, zdá sa, že oživenie bude v Európe pokračovať pomalšie ako v iných častiach sveta, napríklad v Ázii.

Táto situácia sa zhoršila prerušením leteckej dopravy v apríli a máji 2010 v dôsledku prítomnosti mraku sopečného popola. Hoci sa škody dajú ťažko zhodnotiť, niektoré odhady hovoria o viac ako 2 miliónoch zrušených príchodov medzinárodných turistov a priame náklady pre poskytovateľov zájazdov predstavujú približne 1 miliardu eur. K tomuto počtu je vhodné pripočítať straty odvetvia hotelierstva a iných činností súvisiacich s cestovným ruchom, ktoré sa sotva dajú vyvážiť ziskom z iných služieb, ako sú napríklad požičiavanie automobilov alebo taxi služby. **Dôsledky tohto pozastavenia letovej prevádzky, ako aj možné opatrenia sa preskúmali** počas videokonferencie, ktorú 28. apríla 2010 zorganizovala Európska komisia s ministrami a štátnymi tajomníkmi pre cestovný ruch na zhodnotenie dosahu „sopečnej“ krízy na cestovný ruch.

Táto situácia si vyžaduje prispôsobenie odvetvia novým tlakom. V súčasnosti existuje niekoľko faktorov, ktoré ovplyvňujú rozvoj činností cestovného ruchu v Európe.

Tak ako všetky odvetvia hospodárstva, aj odvetvie cestovného ruchu čelí rastúcej svetovej konkurencii, keďže novo vznikajúce alebo rozvíjajúce sa krajiny priťahujú čoraz viac turistov. Vzhľadom na túto konkurenciu musí Európa ponúknuť udržateľný a kvalitný cestovný ruch, pričom musí využiť komparatívne výhody, najmä rozmanitosť krajiny a mimoriadne kultúrne bohatstvo⁹. Európa musí takisto posilniť spoluprácu s tými krajinami, ktorých obyvateľstvo môže predstavovať zdroj návštevníkov európskych destinácií po tom, ako sa ich životná úroveň zvýši.

Ďalšia dôležitá výzva súvisí s demografickým rozvojom zaznamenaným v Európe, ako aj s novým správaním alebo očakávaniami turistov, ktoré z neho vyplývajú. Tieto zmeny si vyžadujú rýchlu adaptáciu zo strany odvetvia cestovného ruchu, aby si zachovalo svoju úroveň konkurencieschopnosti. Konkrétne sa očakáva, že počet osôb, ktoré majú viac ako 65 rokov, dosiahne v roku 2020 20 % populácie. Táto skupina populácie pozostávajúca z jednotlivcov, ktorí majú kúpnu silu aj voľný čas, predstavuje veľmi dôležitý trhový potenciál; takisto si však vyžaduje adaptáciu odvetvia na uspokojovanie jej osobitných potrieb. Rovnaká situácia sa uplatňuje na prijatie zvyšujúceho sa počtu turistov so zníženou mobilitou (aktuálne odhady zahŕňajú 127 miliónov osôb), ktorí majú osobitné potreby, ktoré je potrebné začleniť do ponuky služieb cestovného ruchu.

Ostatné štrukturálne výzvy by sa mali plne začleniť do politiky cestovného ruchu. Ponuky služieb cestovného ruchu musia v budúcnosti zohľadniť obmedzenia súvisiace so zmenou klímy, ako aj s nedostatkom zdrojov vody a energie, nátlakom na biodiverzitu, prípadne s rizikom, ktoré predstavuje masový turizmus pre kultúrne dedičstvo. Podniky zaoberajúce sa cestovným ruchom musia znížiť spotrebu pitnej vody v prípade, že existuje riziko sucha, znížiť svoje emisie skleníkových plynov a minimalizovať svoj vplyv na životné prostredie.

V nasledujúcich rokoch môžu zmeny klímy v Európe určiť reštrukturalizáciu modelov cestovania a ovplyvniť určité destinácie. Zmenšenie snehovej pokrývky v horských regiónoch Európy môže navyše znamenať pokles zimného cestovného ruchu. Zároveň môže zvýšenie hladiny morí so sebou priniesť hrozbu pre cestovný ruch v pobrežných oblastiach. Európska politika cestovného ruchu aj národné politiky v tejto oblasti musia zohľadniť všetky

⁹ 300 z 800 pamiatok zaradených do kultúrneho dedičstva UNESCO sa nachádza v EÚ.

štrukturálne zmeny, a to prijímaním opatrení na zníženie štrukturálnej nezamestnanosti a zároveň zabezpečením účinného rozdelenia investícií súvisiacich s cestovným ruchom.

Rozvoj informačných a komunikačných technológií (IKT) a ich rastúce využívanie spotrebiteľmi takisto značne zmenili vzťahy medzi odvetvím cestovného ruchu a jeho klientelou. Hodnotenie úrovne informovanosti, prístupnosti a využitia služieb rôznymi zúčastnenými stranami poukázalo na to, že využívajú IKT rôznymi spôsobmi na základe faktorov, ako sú ich základné zručnosti, veľkosť a pozícia v reťazci cestovného ruchu.

Vzhľadom na tieto výzvy a možnosti nie sú podniky v tomto odvetví, konkrétne MSP, vždy v pozícii rýchlo sa prispôbiť, ak sa zohľadnia ich obmedzené finančné zdroje a nedostatok kvalifikácie ich zamestnancov.

Napokon, existujú aj špecifické výzvy, ktoré sú určené osobitosťami odvetvia európskeho cestovného ruchu. Na jednej strane tieto výzvy súvisia s modelmi spotrebiteľov, konkrétne sezónneho rozdelenia a presunov turistov, a na druhej strane s modelmi produkcie, teda hodnotovým reťazcom a turistickými destináciami. Turistický dopyt sa v súčasnosti veľmi výrazne sústreďuje na mesiace júl a august. Tento sezónny aspekt neovplyvňuje iba tok príjmov, ale má za následok aj neoptimálne využitie existujúcich infraštruktúr a personálu.

4. AMBICIÓZNE CIELE PRE NOVÝ AKČNÝ RÁMEC

Vzhľadom na krízu a zvyšujúce sa obmedzenia, ktoré sa vzťahujú na činnosti európskeho cestovného ruchu, sa musí cestovný ruch naďalej rozvíjať. Vyžaduje si to zmeny na všetkých úrovniach. Európska únia musí k tomuto rozvoju prispievať a podporiť dobrovoľnú politiku s cieľom urýchliť rast a vytvoriť podmienky na zatraktívnenie cestovného ruchu.

V súlade s Lisabonskou zmluvou je hlavným cieľom politiky európskeho cestovného ruchu podpora konkurencieschopnosti odvetvia, pričom je potrebné si uvedomiť, že z dlhodobého hľadiska je konkurencieschopnosť úzko spojená s „udržateľným“ spôsobom, ktorým sa rozvíja. Tento cieľ je jasne spojený s novou hospodárskou stratégiou Únie „Európa 2020“ a najmä s jej hlavnou iniciatívou „Priemyselná politika vo veku globalizácie“. Okrem toho môže cestovný ruch prispieť aj k iným hlavným iniciatívam, konkrétne „Inovácia v únii“, „Digitálna agenda pre Európu“¹⁰ a „Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta“. Rozvoj aktívnejšej politiky cestovného ruchu založenej najmä na plnom vykonávaní sľobôd zaručených zmluvou by mohol výrazne prispieť k oživeniu jednotného trhu.

Cieľom európskeho akčného programu je podpora prosperity cestovného ruchu v Európe. Musí však tiež reagovať na problematiku týkajúcu sa sociálnych záležitostí, územnej súdržnosti a ochrany a zhodnocovania prírodného a kultúrneho dedičstva. Musí však odvetviu umožniť posilniť jeho odolnosť vzhľadom na vplyv zmeny klímy, ako aj jeho možnosti zmierniť vplyv štrukturálnych zmien, ktoré môže cestovný ruch spôsobiť. Cestovný ruch zároveň nepriamo prispieva aj k posilneniu pocitu európskeho občianstva tým, že podporuje kontakty a výmenu medzi občanmi, bez ohľadu na jazykové rozdiely, odlišnosť kultúr a tradícií. V tomto kontexte je dôležité pripomenúť, že európski občania poznajú svoje práva a môžu ich pri pohybe v rámci EÚ alebo mimo nej využívať: musí sa im umožniť uplatňovať svoje práva európskeho občana rovnako jednoducho ako v ich vlastnej krajine. Komisia

¹⁰ Oznámenie Komisie „Digitálna agenda pre Európu“ KOM(2010) 245.

navrhne riešenia na odstránenie prekážok, na ktoré by mohli európski občania naraziť pri využívaní služieb cestovného ruchu mimo svojej krajiny.

Tieto požiadavky ambicióznej európskej politiky boli predložené na neformálnom stretnutí ministrov pre cestovný ruch, ktoré 15. apríla 2010 zorganizovalo španielske predsedníctvo Rady. Následne po konferencii na vysokej úrovni o európskom cestovnom ruchu, ktorá sa uskutočnila 14. apríla 2010 v Madride a ktorá mala charakter skutočného „generálneho zhromaždenia“ európskeho cestovného ruchu, predstavovalo toto neformálne ministerské stretnutie základný krok k záväzku Únie a všetkých jej členských štátov smerom k vytvoreniu odvetvia cestovného ruchu, ktoré by bolo konkurencieschopné, trvalé, moderné a spoločensky zodpovedné. Ministri EÚ pre cestovný ruch teda podporili „madridskú deklaráciu“, ktorou sa stanovuje rad odporúčaní súvisiacich s uskutočňovaním konsolidovanej európskej politiky cestovného ruchu, trvali na potrebe posilniť trvalú konkurencieschopnosť tohto odvetvia a uznali pridanú hodnotu činností EÚ na podporu cestovného ruchu, ktoré užitočne dopĺňajú činnosti členských štátov prostredníctvom integrovaného prístupu k cestovnému ruchu.

Na dosiahnutie cieľov je možné zoskupiť činnosti podporujúce rozvoj cestovného ruchu podľa týchto štyroch osí:

- (1) podnietiť konkurencieschopnosť odvetvia cestovného ruchu v Európe,
- (2) podporiť rozvoj trvalého, zodpovedného a kvalitného cestovného ruchu,
- (3) upevniť obraz a zviditeľnenie Európy ako súboru udržateľných a kvalitných destinácií,
- (4) maximalizovať potenciál finančných politík a nástrojov EÚ pre rozvoj cestovného ruchu.

Tieto štyri osi tvoria osnovu nového rámca pre cestovný ruch, ktorý Komisia plánuje realizovať v úzkej spolupráci s členskými štátmi a hlavnými aktérmi odvetvia cestovného ruchu.

5. NOVÝ AKČNÝ RÁMEC NA RIEŠENIE VÝZIEV

V súlade s uvedenými cieľmi a pri úplnom zohľadnení nového inštitucionálneho rámca stanoveného Lisabonskou zmluvou, je Európska komisia presvedčená, že určitý počet opatrení na európskej úrovni alebo opatrení viacerých štátov sa môže zaviesť v súlade s princípom subsidiarity stanoveným v zmluve a právomocou členských štátov v oblasti cestovného ruchu.

5.1. Podnietiť konkurencieschopnosť odvetvia cestovného ruchu v Európe

Zlepšenie konkurencieschopnosti odvetvia cestovného ruchu v EÚ hrá kľúčovú úlohu pri posilnení odvetvia smerom k dynamickému a trvalému rastu. Na dosiahnutie tohto cieľa je vhodné vypracovať inovácie v cestovnom ruchu, posilniť kvalitu ponuky vo všetkých oblastiach, zlepšiť profesionálne zručnosti v odvetví, pokúsiť sa zmeniť sezónny charakter dopytu, spestriť ponuku cestovného ruchu, a napokon prispieť k zlepšeniu štatistických údajov a analýz týkajúcich sa cestovného ruchu. Odvetvie cestovného ruchu má dôležitý potenciál rozvoja podnikateľských činností; výraznú väčšinu podnikov v oblasti cestovného ruchu predstavujú malé a stredné podniky (MSP). Predstavujú dôležitú synergiu s oblasťami umenia a remesiel, ktoré môžu prispieť k zachovaniu kultúrneho dedičstva, ako aj rozvoju hospodárstva na miestnej úrovni.

Podporovať rozmanitosť ponuky cestovného ruchu

Európska únia môže prispieť k rozmanitosti ponuky podporovaním tokov v rámci Európy, a to prostredníctvom zhodnotenia produktov tematickej ponuky cestovného ruchu v európskom meradle. Nadnárodné synergie môžu podporiť lepšiu propagáciu a zviditeľnenie cestovného ruchu. Môžu navyše zahrnúť celé spektrum dedičstva: kultúrne dedičstvo (vrátane kultúrnych trás), súčasná umelecká tvorba, chránené prírodné územia, cestovný ruch týkajúci sa duševného a telesného zdravia (vrátane kúpeľov), vzdelávací cestovný ruch, turizmus s degustáciou vína a jedla, turizmus s poznávaním histórie, cestovný ruch športového a náboženského charakteru, agroturizmus, vidiecky turizmus, prípadne turizmus hodnotiaci námorné a podvodné dedičstvo, ako aj industriálne dedičstvo alebo hospodársky systém regiónu.

Na tieto účely už Komisia začala spolupracovať s Radou Európy v oblasti kultúrneho turizmu s cieľom lepšie zhodnotiť dosah a zabezpečiť jeho lepšie zviditeľnenie. V posledných rokoch vznikli ďalšie cezhraničné iniciatívy, ako napríklad európske cyklotrasy alebo pútnické cesty, napr. Via Francigena alebo Santiago de Compostela. Komisia zastáva názor, že viaceré z týchto iniciatív by získali na význame a profitovali by z európskej legitimacy, ktorá by im zabezpečila nadnárodný charakter. Rozpoznanie ich európskeho poslania by mohlo vytvoriť podobné dynamické prostredie, ako pri úspešnom podujatí „Európske hlavné mestá kultúry“, ktorý funguje ako katalyzátor lokálneho rozvoja a cestovného ruchu prostredníctvom realizácie ambiciózneho a atraktívneho ročného kultúrneho programu na európskej úrovni¹¹. Tieto skúsenosti sa rovnako môžu rozšíriť aj na regióny, ktoré sú súčasťou programu „Natura 2000“, ktoré pokrývajú viac ako 17 % európskeho územia a predstavujú oblasti záujmu pre cestovný ruch za predpokladu, že sa nebudú porušovať zásady ochrany príslušného prírodného prostredia.

PLÁNOVANÉ ČINNOSTI:

- (1) Vypracovať súdržnú stratégiu na podporu rozmanitosti ponuky cestovného ruchu a lepšie zhodnotiť spoločné európske dedičstvo, ktoré je založené najmä na značke „Európske dedičstvo“, ako aj na iných činnostiach, napr. Dni európskeho dedičstva a Cena Európskej únie za kultúrne dedičstvo.
- (2) Podporiť integráciu „prírodného“ dedičstva do stratégií cestovného ruchu, prostredníctvom čoho sa na prírodné dedičstvo budú takisto vzťahovať iniciatívy označovania.

Vypracovať inovácie v odvetví cestovného ruchu

Inovácie a nové informačné technológie sa stali určujúcimi faktormi pre konkurencieschopnosť odvetvia cestovného ruchu a pre posilnenie výmeny s inými súvisiacimi odvetviami. Ich používanie verejnými a súkromnými zúčastnenými stranami cestovného ruchu, najmä MSP, by sa malo posilniť prostredníctvom iniciatív zvyšovania povedomia a partnerstva a vhodného používania rôznych národných a európskych programov. Takisto je potrebné urýchliť integráciu nástrojov a služieb informačnej spoločnosti

¹¹ Priemerne sa počas obdobia 1995-2004 počet turistov, ktorí prenocovali v mestách, ktoré v tom roku získali titul hlavného mesta kultúry, vzrástol voči predchádzajúcemu roku o 12 %.

do všetkých činností cestovného ruchu, najmä tých, ktoré vykonávajú MSP, a uľahčiť prístup rôznych zúčastnených strán v oblasti cestovného ruchu k príslušným finančným nástrojom.

PLÁNOVANÉ ČINNOSTI:

- (3) Komisia uvedie platformu „IKT a cestovný ruch“, ktorá bude pozostávať zo zúčastnených strán s cieľom uľahčiť prispôsobenie odvetvia cestovného ruchu a jeho podnikov vývoju trhu s novými informačnými technológiami a zlepšiť ich konkurencieschopnosť prostredníctvom maximálneho využitia možných synergií medzi týmito dvoma odvetviami.
- (4) Komisia vo svojom nadchádzajúcom oznámení o elektronickom obchode na vnútornom trhu, v ktorom zhodnotí realizáciu smernice o elektronickom obchode, preskúma možnosti posilnenia integrácie odvetvia cestovného ruchu v tejto oblasti.

Zlepšiť profesionálne zručnosti

Modernizáciu činností cestovného ruchu by malo sprevádzať zvýšené úsilie na zlepšenie profesionálnych zručností pracovníkov odvetvia, konkrétne s cieľom uľahčiť ich adaptáciu na nové technológie a nové očakávania trhu, napr. pokiaľ ide o telesné a duševné zdravie a podporu mobility. V tejto súvislosti je toto úsilie začlenené do rámca stratégie „Európa 2020“, najmä do hlavnej iniciatívy „Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta“.

PLÁNOVANÉ ČINNOSTI:

- (5) S cieľom podporovať vzdelávanie v odvetví cestovného ruchu sa Komisia usiluje o propagáciu možností, ktoré ponúkajú rôzne programy EÚ, ako napr. Leonardo alebo Rámcový program pre konkurencieschopnosť a inováciu (CIP) a ich súčasti „Erasmus pre mladých podnikateľov“ a „Elektronické zručnosti pre inovácie“.

Podporovať predĺženie turistickej sezóny

Lepšie využívanie existujúcich infraštruktúr v cestovnom ruchu a personálu mimo sezóny by mohlo podnikom umožniť lepšie využiť ich infraštruktúru a ich produktivitu, pričom by zabezpečili stabilnejšiu a motivovanejšiu pracovnú silu. Iniciatívou „CALYPSO“¹², prostredníctvom ktorej vznikol inventár existujúcej osvedčenej praxe v členských štátoch, sa už vykonal prvý krok týmto smerom.

PLÁNOVANÉ ČINNOSTI:

¹² „CALYPSO“ je prípravná činnosť, ktorú prijal Európsky parlament v roku 2008 na obdobie troch rokov s cieľom podporiť partnerstvo medzi verejným a súkromným sektorom a sociálnou ekonomikou, na návrh Komisie a s hlavným cieľom mimosezónnej výmeny turistov patriacich do štyroch skupín (mladí ľudia, seniori, ľudia s obmedzenou mobilitou a rodiny s nízkym príjmom) v rámci iniciatívy Calypso, a to minimálne medzi dvoma členskými štátmi alebo kandidátskymi krajinami.

¹³ Existujúce skúsenosti pochádzajúce najmä zo súčasnej praxe na Iberskom polostrove poukazujú na to, že verejný sektor môže financovať mechanizmy tohto typu s kladnou návratnosťou investícií (viac ako 1,5 eura za 1 vynaložené euro), ak sa zohľadní úspech, ktorý sa dosiahol v podobe vytvorenia pracovných miest, dodatočných možností ponúknutých súkromnému sektoru a daňových príjmov zo zintenzívnených činností. Z týchto výhod majú pozitívny vplyv takisto na krajinu pôvodu..

- (6) Uľahčiť mechanizmus dobrovoľnej výmeny turistov medzi členskými štátmi¹³, ktorým by sa umožnilo cestovať určitým kľúčovým skupinám, ako sú mladí ľudia, starší ľudia, osoby s obmedzenou mobilitou a rodiny s nízkym príjmom, najmä mimo hlavnej sezóny.
- (7) Vypracovať mechanizmus dobrovoľnej výmeny informácií online s cieľom lepšej koordinácie školských prázdnin v členských štátoch bez toho, aby boli dotknuté kultúrne tradície členských štátov.

Konsolidovať základňu sociálnoekonomických poznatkov cestovného ruchu

Komisia sa domnieva, že na posilnenie konkurencieschopnosti odvetvia treba mať na európskej úrovni lepšiu základňu sociálnoekonomických poznatkov o cestovnom ruchu a o vzťahoch so životným prostredím. V tejto súvislosti predstavuje prebiehajúca revízia smernice 95/57/ES o zbere štatistických údajov v oblasti cestovného ruchu dôležitý krok, keďže sa v nej zohľadnia trendy cestovného ruchu v Európe a potreby užívateľov.

Je však vhodné uskutočniť ďalšie kroky a podporiť spoluprácu na európskej úrovni medzi členskými štátmi, destináciami, zástupcami odvetvia a súkromnými a verejnými subjektmi s cieľom konsolidovať štatistické údaje a analýzy týkajúce sa odvetvia. Komisia na tento účel a pri zachovaní si svojej koordinačnej úlohy v rámci štatistických činností na európskej úrovni, ktorú postupuje na Eurostat, považuje za nevyhnutné rozvinúť sieť poznatkov medzi výskumnými ústavmi, univerzitami, verejnými a súkromnými monitorovacími centrami, v úzkej spolupráci s regionálnymi a národnými orgánmi, národnými cestovnými kanceláriami, štatistickými inštitútmi a ostatnými aktérmi. Koordinácia a podpora výskumu v oblasti cestovného ruchu na európskej úrovni sú nevyhnutným prvkom pre integrovanejší prístup a väčšiu synergiu. Je tu zahrnutá aj spolupráca s európskymi a medzinárodnými organizáciami, ako sú OECD a WTO.

PLÁNOVANÉ ČINNOSTI:

- (8) Komisia vo svojom výročnom oznámení „Hodnotiaca tabuľka spotrebiteľských trhov“ zaisťuje monitorovanie trhu prostredníctvom merania spokojnosti európskych spotrebiteľov s rôznymi službami cestovného ruchu (doprava, prenájom, ubytovanie, cestovanie, zájazdové prázdniny a okružné jazdy).
- (9) V krátkom časovom období Komisia vypracuje pilotný projekt s cieľom vytvoriť sieť výskumných ústavov, univerzít, verejných a súkromných monitorovacích centier, regionálnych a národných orgánov a národných cestovných kancelárií.
- (10) V strednodobom časovom období Komisia na základe výsledkov pilotného projektu podporí realizáciu „virtuálneho turistického monitorovacieho centra“ na podporu a koordináciu výskumných činností rôznych národných výskumných ústavov a poskytne sociálnoekonomické údaje o cestovnom ruchu na európskej úrovni.

5.2. Podporovať rozvoj udržateľného, zodpovedného a kvalitného cestovného ruchu

Konkurencieschopnosť odvetvia cestovného ruchu je úzko spojená s jeho udržateľnosťou, keďže kvalita turistických destinácií vo veľkej miere závisí od ich prírodného a kultúrneho prostredia a ich integrácie do miestneho spoločenstva. Udržateľný charakter cestovného ruchu

pokrýva mnohé aspekty: zodpovedné využívanie prírodných zdrojov, zohľadnenie dosahu činností na životné prostredie (produkcia odpadu, spotreba vody, tlak na využívanie pôdy a na biodiverzitu atď.), využívanie „čistých“ energií, ochrana dedičstva a zachovanie prírodnej a kultúrnej integrity destinácií, kvalita a udržateľnosť vytvorených pracovných miest, miestne hospodárske dôsledky a kvalita zákazníckych služieb. Tieto zásady sa vo veľkej miere odzrkadľujú v stratégiách cestovného ruchu realizovaných na národnej a regionálnej úrovni, hoci sa dostatočne nevykonávajú v rámci konkrétnych opatrení.

Komisia zaviedla na európskej úrovni niekoľko nástrojov s cieľom uľahčiť riadne environmentálne riadenie pre podniky, ako sú napr. európska ekologická značka (ekoznačka EÚ) alebo systém Spoločenstva pre ekologické riadenie a audit (EMAS). Reakcia podnikov v cestovnom ruchu na problematiku udržateľnosti je v rámci Európy veľmi rozdielna. Komisia taktiež poskytla členským štátom dokumenty, ktoré uľahčujú vykonávanie európskych právnych predpisov v oblasti životného prostredia, pre individuálne projekty ako aj strategické plánovanie¹⁴.

Komisia v tejto súvislosti bude môcť vychádzať z iniciatívy uskutočnenej v spolupráci so sieťou európskych regiónov pre udržateľný a konkurencieschopný európsky cestovný ruch (NECSTouR) a sieťou destinácií (EDEN) s cieľom rozvíjať systém ukazovateľov pre udržateľné riadenie destinácií. Tieto činnosti treba rozšíriť s cieľom umožniť zhodnotenie európskych turistických destinácií, ktoré prijímajú účinné opatrenia na podporu udržateľného cestovného ruchu. Kľúčovým faktorom v tejto súvislosti je stimulovať iniciatívy, ktoré podporujú udržateľné riadenie zdrojov (energia, voda, suroviny atď.) a zaručujú optimálne podmienky služieb a bezpečnosti, najmä pokiaľ ide o starostlivosť o staršie osoby a osoby s obmedzenou mobilitou.

PLÁNOVANÉ ČINNOSTI:

- (11) Na základe *NECSTouR* a *EDEN* vypracovať systém ukazovateľov pre udržateľné riadenie destinácií. Komisia na základe tohto systému ukazovateľov vypracuje značku na propagáciu turistických destinácií.
- (12) Organizovanie kampaní zvyšovania povedomia európskych turistov týkajúcich sa výberu destinácií a spôsobu dopravy, vzťahov s domácim obyvateľstvom v navštívených destináciách, boja proti vykorisťovaniu detí a žien.
- (13) Na základe existujúcich národných skúseností, vypracovať európsku obchodnú značku „kvalitný cestovný ruch“ (Qualité Tourisme) s cieľom zvýšiť bezpečnosť a dôveru spotrebiteľov v produkty cestovného ruchu a odmeniť starostlivé úsilie profesionálov v oblasti cestovného ruchu, ktorých cieľom je poskytovať kvalitné turistické služby k spokojnosti klientov.
- (14) Uľahčiť identifikáciu rizík súvisiacich so zmenou klímy zo strany odvetvia cestovného ruchu s cieľom vyhnúť sa stratovým investíciám a preskúmať možnosti na rozvoj alternatívnych ponúk cestovného ruchu.
- (15) Navrhnuť chartu udržateľného cestovného ruchu a zriadiť európsku cenu pre podniky cestovného ruchu a destinácie, ktoré rešpektujú hodnoty stanovené v charte.

¹⁴

http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm

(16) Navrhnuť stratégiu udržateľného pobrežného a námorného cestovného ruchu.

(17) Zriadiť alebo posilniť spoluprácu medzi Európskou úniou a hlavnými rýchlo sa rozvíjajúcimi krajinami (Čína, Rusko, India, Brazília) a krajinami Stredomoria s cieľom podpory modelov rozvoja udržateľného a zodpovedného cestovného ruchu a výmeny najlepších postupov.

5.3. Upevniť obraz a zviditeľnenie Európy ako súboru udržateľných a kvalitných turistických destinácií

Obraz a vnímanie Európy ako celku turistických destinácií sú aspekty úzko spojené s konkurencieschopnosťou cestovného ruchu¹⁵. Pri zohľadnení intenzity svetovej konkurencie, ale aj potenciálu, ktorý majú mnohé tretie krajiny aj rýchlo sa rozvíjajúce krajiny, pokiaľ ide o cestovný ruch v Európe, je dôležité vykonať opatrenia s cieľom stimulovať turistický dopyt po Európe. Jedna dôležitá iniciatíva propagácie Európy v tretích krajinách už existuje vo forme internetového portálu „visiteurope.com“, ktorý spravuje Európska komisia pre cestovný ruch (ETC) a ktorý začal fungovať v roku 2006 pod záštitou Európskej komisie.

Je potrebné zlepšiť obraz a vnímanie Európy ako celku udržateľných a kvalitných turistických destinácií. Posilnenie atraktívnosti európskych destinácií a ich lepšie zviditeľnenie by malo priniesť výrazné ekonomické výhody, a to prostredníctvom stimulácie príchodu neeurópskych turistov, ale aj prostredníctvom zvýšenia záujmu zo strany Európanov cestovať v rámci svojho vlastného kontinentu.

S cieľom preskúmať najlepšie spôsoby spoločnej prezentácie európskej ponuky cestovného ruchu, Komisia považuje za potrebné propagovať tento obraz na svetových trhoch, konkrétne v určitých tretích krajinách (napr. Spojené štáty, Japonsko, Čína, Rusko, India a Brazília) prostredníctvom spoločných iniciatív s členskými štátmi a európskymi priemyselnými odvetviami.

Z tohto dôvodu je vhodné preskúmať viacero spôsobov s cieľom pridať hodnotu a zviditeľniť rôzne európske a medzinárodné tematické produkty, najmä v rámci veľtrhov a výstav turistického ruchu veľkých rozmerov, prípadne podporiť lepšie zhodnotenie veľkých kultúrnych a športových udalostí, ako sú napríklad „Európske hlavné mestá kultúry“, „Dni európskeho dedičstva“, Olympijské hry alebo medzinárodné výstavy, ktoré majú potenciál rozvinúť cestovný ruch v Európe.

PLÁNOVANÉ ČINNOSTI:

(18) V spolupráci s členskými štátmi vytvoriť skutočnú „obchodnú značku Európy“, ktorá by dopĺňala propagačné úsilie na národnej a regionálnej úrovni a umožnila, aby sa európske destinácie lepšie odlišovali od ostatných medzinárodných destinácií.

(19) Propagácia portálu „visiteurope.com“ s cieľom zvýšiť atraktivitu Európy ako celku

¹⁵ Štúdia o konkurencieschopnosti odvetvia cestovného ruchu v Európskej únii, september 2009 (pozri http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/document.cfm?action=display&doc_id=5257&userservice_id=1&request.id=0).

udržateľných a kvalitných turistických destinácií, najmä medzi rýchlo sa rozvíjajúcimi krajinami.

(20) Podporovať spoločné činnosti propagácie na dôležitých medzinárodných udalostiach alebo na veľtrhoch a výstavách turistického ruchu veľkého rozsahu.

(21) Posilniť účasť Európskej únie v medzinárodných organizáciách, najmä v rámci Svetovej organizácie cestovného ruchu, OECD, T20 a Euro-Med.

5.4. Maximalizovať potenciál finančných politík a nástrojov EÚ na rozvoj cestovného ruchu

Politika cestovného ruchu má priečne prechádzajúci charakter. Okrem toho však odvetvie cestovného ruchu priamo či nepriamo ovplyvňujú aj mnohé iné európske politiky. Týka sa to najmä politiky dopravy (udržateľná mobilita, práva a bezpečnosť cestujúcich a kvalita dopravy), konkurencieschopnosti (problematika koncentrácie podnikov, najmä pokiaľ ide o ponuky cestovného ruchu online, vertikálnej integrácie a verejnej pomoci), vnútorného trhu (sloboda usadiť sa a sloboda poskytovať služby súvisiace s cestovným ruchom, propagácia kvalitných služieb, rozvoj elektronického obchodu), zdaňovania (daňové prekážky plynulej prevádzky vnútorného trhu, daňové zaobchádzanie s podnikmi v odvetví, ako sú cestovné kancelárie, daňové úľavy), ochrany spotrebiteľa (práva vyplývajúce z podpisu zmluvy, nekalé obchodné praktiky, obchod na diaľku), životného prostredia, zamestnanosti a vzdelávania, kultúry a politiky regionálneho rozvoja a rozvoja vidieka.

Komisia je odhodlaná zabezpečiť lepšiu integráciu cestovného ruchu do svojich rozličných politík a zaistiť, aby riadne uplatňovanie platných právnych predpisov uvoľnilo celkový konkurenčný potenciál odvetvia. Zintenzívni svoje úsilie koordinovať rôzne príslušné politiky s cieľom zabezpečiť, aby sa záujmy a potreby cestovného ruchu plne zohľadnili pri formulácii a uplatňovaní jej politík.

Pokiaľ ide o politiku vnútorného trhu, odvetvie cestovného ruchu by v budúcnosti malo plne profitovať z integrácie európskeho trhu so službami. Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2006/123/ES z 12. decembra 2006 o službách na vnútornom trhu sa umožní najmä výrazné zjednodušenie postupov pre poskytovateľov služieb v odvetví cestovného ruchu a odstránia sa početné právne a administratívne prekážky, ktoré doteraz obmedzovali ich prístup na rôzne trhy v členských štátoch Európskej únie.

Komisia si uvedomuje zásadnú dôležitosť námorného a pobrežného cestovného ruchu ako katalyzátora hospodárskeho rozvoja a plánuje uskutočniť opatrenia v rámci integrovanej námornej politiky EÚ na podporu jeho rozvíjania. Hospodárska diverzifikácia do odvetvia cestovného ruchu predstavuje prioritu pre mnohé pobrežné oblasti, kde pokles hospodárskej činnosti súvisiaci s rybolovom a stavbou lodí viedol k zníženiu príjmov a zvýšenej nezamestnanosti. Túto diverzifikáciu podporuje Európsky fond pre rybné hospodárstvo (EFRH) v rámci stratégií miestneho rozvoja. Preskúma sa aj spôsob rozvinutia potenciálu námorného odvetvia a odvetvia výletných lodí s cieľom hospodárskeho rastu ostrovov a pobrežných a prímorských regiónov.

Politika rozvoja vidieka v EÚ je veľmi dôležitá pre rozvoj odvetvia cestovného ruchu. Prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) môže Komisia, okrem iného podporovať zriaďovanie aktívnych podnikov cestovného ruchu na

vidieku, rozvoj a propagáciu agroturizmu, ako aj zhodnotenie národného kultúrneho a prírodného dedičstva vo vidieckych regiónoch, vrátane horských oblastí.

Počas súčasného programovacieho obdobia bude Komisia aj naďalej propagovať a mobilizovať nástroje a programy podpory Spoločenstva v prospech cestovného ruchu. Tieto nástroje zahŕňajú rôzne európske štrukturálne fondy (EFRR, ESF), Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV), Európsky fond pre rybné hospodárstvo (EFRH), ako aj Rámcový program pre výskum a rozvoj, ktorými sa i naďalej bude financovať realizácia konkrétnych projektov. Rámcový program pre konkurencieschopnosť a inováciu (CIP) je dôležitý pre cestovný ruch, keďže od roku 2008 podporuje vytváranie európskych sietí pre udržateľný a konkurencieschopný cestovný ruch. Možnosti podpory cestovného ruchu na obdobie po roku 2013 prostredníctvom rôznych európskych fondov, ako aj upevňovanie prípravných činností, ktoré už v oblasti existujú, závisia od orientácie, ktorá sa prijme v rámci priorit činností Európskej únie pri zohľadnení rozpočtu.

Rozvoj práv cestujúcich v leteckej a železničnej doprave je pre európsky cestovný ruch veľmi dôležitý, a to vďaka právnemu rámcu, ktorý chráni turistov v ťažkostiach počas cestovania. Cieľom Komisie je vytvoriť podobný právny rámec na ochranu cestujúcich na mori a cestujúcich autobusom a autokarom. Prebiehajúca revízia smernice o zájazdovom cestovaní, zájazdových prázdninách a turistických zájazdoch je jedným z ďalších pozitívnych prvkov posilnenia dôvery spotrebiteľov voči priemyslu cestovného ruchu. Komisia bude okrem toho aj naďalej úzko spolupracovať s členskými štátmi, odvetvím cestovného ruchu a organizáciami zúčastnených strán v odvetví na zlepšovaní podmienok bezpečnosti v štruktúrach ubytovania, okrem iného aj pokiaľ ide o aspekty súvisiace s požiarom rizikom.

Komisia si uvedomuje rastúci význam cestovného ruchu v Európe, vrátane turistov prichádzajúcich z tretích krajín, a preskúma rôzne možnosti a nástroje v rámci vízovej politiky a prekračovania vonkajších hraníc s cieľom ich optimálneho využitia.

Aby sa mohol cestovný ruch aj naďalej rozvíjať trvalým a konkurencieschopným spôsobom v súlade so stratégiou „Európa 2020“ a Lisabonskou zmluvou, Komisia preskúma prostriedky posilnenia podporných a koordinačných činností v prospech európskeho cestovného ruchu.

6. ZÁVER

Európska politika cestovného ruchu potrebuje nové stimuly. Aktéri priemyslu európskeho cestovného ruchu čelia výzvam, ktoré si vyžadujú konkrétne reakcie a úsilie o adaptáciu, a musia preto spojiť sily a pracovať v súdržnom politickom rámci, ktorý zohľadňuje nové priority EÚ. Vzhľadom na nové právomoci Európskej únie v oblasti cestovného ruchu sa v tomto oznámení definuje ambiciózný rámec, ktorý z európskeho cestovného ruchu vytvorí konkurencieschopný, moderný, trvalý a zodpovedný priemysel. Komisia plánuje niekoľko konkrétnych iniciatív s cieľom poskytnúť odvetviu cestovného ruchu prostriedky na adaptáciu a rozvoj. Tieto činnosti dopĺňajú politiky členských štátov a ich cieľom je koordinovať úsilie a stanoviť opatrenia, ktoré prinášajú reálnu pridanú hodnotu pre Európu. Úspech tejto stratégie závisí od zapojenia všetkých zúčastnených strán a ich schopnosti pracovať spoločne na jej realizácii.

V budúcnosti bude Komisia pokračovať v úsilí o pravidelnú, rýchlu a transparentnú výmenu stanovísk s členskými štátmi a odvetvím cestovného ruchu, pokiaľ ide o iniciatívy týkajúce sa cestovného ruchu. Bude sa opierať najmä o poradný výbor pre cestovný ruch. Vďaka čomu

bude aj verejná správa môcť na národnej i regionálnej úrovni pravidelne informovať rôzne zainteresované strany o iniciatívach Komisie.

Tento konsolidovaný rámec predstavuje prvú etapu. Preto bude Komisia o iniciatívach, ktoré by mohla v oblasti cestovného ruchu vykonať, naďalej uvažovať na Európskom fóre cestovného ruchu v novembri 2010. Pri tejto príležitosti bude možné s členskými štátmi a verejnými a súkromnými subjektmi európskeho cestovného ruchu diskutovať o podrobnejšom akčnom pláne. Komisia následne v strednodobom výhľade pristúpi k hodnoteniu tejto stratégie s cieľom posúdiť jej úspech a podniknúť ďalšie kroky.